

POHOD

Steber naše države je
kmet,
zato moramo njemu
posvetiti največjo pažnjo

Letna naročnina znaša 40— Din. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 8/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 26. avgusta 1933.

Štev. 34 — Leto II.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

† Dr. Vinko Gregorič

Turobno je odjeknila v Ljubljani in po vsej Dravski banovini nepričakovana vest, da je dne 22. t. m. po kratki bolezni izdihnil svojo blago dušo primarij dr. Gregorič Vinko. Kdo med Slovenci ni poznal tega vzornega zdravnika, vzglednega in nesebičnega javnega delavca, neumornega boreca za pravico in resnico, neizprosne

slovenskih biciklistov v Ljubljani, potem Vzajemno podporno društvo v Ljubljani, iz katerega se je pozneje preosnovala Vzajemna posojilnica. Po potresu je ustanovil I. društvo hišnih posestnikov v Ljubljani. Kot soustanovitelj Društva za tujski promet v Ljubljani je ustanovil Delniško društvo Union v Ljubljani, ki je zgradilo mo-

kot pravi apostol Narodne odbrane navaja vse njeno članstvo k brezkompromisnemu poštenju, ki bo samo kot tako ozdravilo naše težko razorane gospodarske razmere. Da pomore v nastalih težkočah tudi vlagatelj-varčevalec, ustanovi 6. junija t. l. I. društvo za zaščito vlagateljev. Vsem ustanovljenim društvom je bil po večini vedno neumorni predsednik, vsem je dal pravek k razvoju na edino zdravi podlagi: poštenja in nesebičnosti, vse za blagor splošnosti in korist države. Uspehi njegovega neumornega dela so bili velikanski. V zahvalo za vse to delo pa je doživel tudi veliko nevhvaležnosti in bridka razočaranja celo od činiteljev, od katerih je to najmanj pričakoval. Z zasluženimi lovoričkami mu je usoda življenja za vse nesebično, neprecenljivo delo in trud pošiljala tudi bodoče trnje, okusiti je moral večkrat kupo

nezaslužene bridkosti. Toda pok. dr. Gregorič je vse udarce usode prenašal kot junak, dokler mu neizprosna kosa ni prestrigla niti življenja ter mu po dolgem delavniku končno naklonila zaslužen — praznik.

Sedaj spi nevzdravno, smrtno spanje vzor-mož, ki je bil do zadnje ure svojega plodonosnega življenja vedno le svetel vzgled prave moške delavnosti in značajnosti. Genij tega njegovega neumornega udejstvovanja med nami bo v duhu Narodne odbrane živel v najhvalečnejšem spominu v vseh njegovih delih kot spomenik, ki je in ostane trajnejši od bronca. In ta spomenik bo pokojnemu bratu primariju dr. Gregoriču Narodna odbrana v sreih svojih članov čuvala in negovala kot najdražji zaklad.

Resnica o Vzajemni pomoči

ZAPISNIK

sestanka delegatov Vzajemne pomoči, ki se je vršil 30. V. 1933. v knjižnici kraljevske banske uprave v Ljubljani.

Ob 10. uri otvori vladni komisar dr. Senkovič Milan zborovanje, ugotavlja, da je namen, radi katerega je banska uprava sklicala sestanek delegatov, vsem znan ter izvrši prozivko navzočih delegatov in namestnikov.

Navzoči so bili: dr. Niko Zupanič, Rudolf Sinkovec, Josip Logar, Avgust Ogrizek, Slavko Pelc, Janko Poljak, Josip Šiška, Ludvik Žitnik, Karel Brifach, Jakob Zadnikar, Pavao Gomerič, Miroslav Smolinsky, Helena Marinko, Fani Koželj, Rudolf Zober, Vekoslav Bučar, Franc Peterne, Ljudmila Černivec, Alojzij Hren, Ivan Erman.

Ugotovi se, da so izmed delegatov vsi navzoči, razen Leopolda Hostnika, Pibra Janeza, Milana Jakliča in Bizovičarja Franca, ki je umrl. Zupnik Piber Janez se je brzojavno opravičil, da se ne more udeležiti sestanka, ker je radi bolezni v Rogški Slatini. Ugotovi se, da je priporočeno pismo na Hostnika Leopolda vrnjeno banski upravi, češ, da je imenovan nepoznan. Pismo je bilo naslovljeno na naslov: Hostnik Leopold, posestnik, Brezje pri Liti, kakor je to navedeno v »Gospodarju« 1. decembra 1931, kjer so navedeni naslovi delegatov in namestnikov. Za Milana Jakliča, mesarja v Velikih Laščah se ugotovi, da je bilo priporočeno pismo zanj oddano na gornji naslov, da pa se ni povratnice s pošte. Privatno se je zvedelo, da se je preselil v Beograd.

Od namestnikov so bili navzoči: Gmajnar Anton, Meršnik Josipina, Prohinar Katarina, Škof Avgust, Novak Franc, Jože Mokorel, Rozman Franc, Ivan Lah, Taler Andrej, Bizovičar Janez, Selina Josip, Grile Valentin, Jeršin Janez, Seliškar Ivan, Hel Henrik, Urh Josip.

Navzoči niso bili: Weingerl Jurij, Breč Ivan, Gorše Marija, Zulič Ivan, Hostnik Martin, Hostnik Janko, Antonovič Stefan, Hočevar Franc.

Vladni komisar dr. Senkovič ugotavlja, da je članstvo po svojih zastopnikih, ozir. delegatih v redu vabljeno. Namen sestanka je, da se seznanijo delegati s položajem, kakršen je nastal z likvidacijo, ki jo je odredila banska uprava in z razveljavljanjem te odločbe banske uprave po ministrstvu za notranje posle. Predita tenor odločbe ministrstva v tej zadevi in pozove v smislu dnevnega reda g. banskega svetnika dr. Mencingerja, da poda poročilo.

Bučar Vekoslav: Prosim, da se najprej prečita lista bivšega načelstva, da vemo, kdo so notri.

Dr. Senkovič: Objasnjuje, da je bil predsednik dr. Niko Zupanič, bivši minister in ravnatelj muzeja v Ljubljani, prvi podpredsednik Šiška Josip, stolni kanonik v Ljubljani, drugi podpredsednik Sinkovec Rudolf, ravnatelj v Ljubljani. Odborniki so bili: Logar Josip, župnik v Ziri, Pelc Slavko, uradnik v Ljubljani, Poljak Janko, uradnik v Ljubljani, Ogrizek Avgust, uradnik OUZD. Namestniki pa so bili: Žitnik Ludvik, trgovec v Ljubljani in Marinko Helena, uradnica v Ljubljani. Nadzorstveni odbor pa so tvorili: Piber Janez, župnik v Senčurju in Zadnikar Jakob, posestnik in gostilničar na Brdu, namestnik pa je bil Brifach Karl, davčni upravitelj v Ljubljani.

Bučar Vekoslav: Ministrski odlok govori kot ste slišali, o bivših članih načelstva. To načelstvo več ne obstoji, ampak je bivše načelstvo in zato ne vem, če ima g. dr. Černe, ki naj zastopa bivše načelstvo, pravico prisostvovati sestanku, ker sam ni član.

Dr. Černe: Z ministrsko odločbo je vzpostavljen glede Vzajemne pomoči status quo, ona odločba banske uprave, s katero je bila Vzajemna pomoč razpuščena, je bila proglašena za neveljavno, vsled tega je jasno, da pomeni ta odločba restitucijo in integum, zbrisanje vsega, kar se je godilo, vsled česar obstoji še vedno staro načelstvo. Novega načelstva danes nimamo in zato je načelstvo, o katerem se govori, staro načelstvo.

Dr. Senkovič: Z ozirom na interes, katerega ima javnost na razčiščenju glede Vzajemne pomoči in glede na principe, da se more vsaka oseba zastopati po pravem svetovalcu, ne ugovarjam Vaši navzočnosti, vendar morete zastopati samo osebe, katere so Vas pooblastile, ne pa Vzajemne pomoči.

Dr. Černe: Vzpostavljen je status quo in zato jo zastopam.

Dr. Senkovič: Ni še formalnega momenta vzpostavitve. Ministrska odločba je vsekakor razveljavila odločbo banske uprave in ji naročila, da postopa po zakonu.

Dr. Niko Zupanič: S katerim momentom smo restituirani, ali s tistim datumom, ko je ministrstvo razveljavilo odlok banske uprave, ali še danes, ko nam predate posle?

Dr. Senkovič: G. Sinkovec je preje prosil za besedo.

Sinkovec Rudolf: Dr. Černe je lahko le zastopnik posameznih članov načelstva, ne more pa biti zastopnik vseh, ker ga vse načelstvo ni izvolilo.

Dr. Senkovič: Prosi dr. Černe, da predloži legitimacijo in ugotovi, da sta podpisana gg. Šiška in Ogrizek. Ta dva pa ne predstavljata načelstva.

Bučar Vekoslav: Eden od teh dveh gospodov je pod sodno obtožnico. Prosim, da se glasuje o tem, ali je lahko dr. Černe navzoč ali ne.

Pelc Slavko ml.: V tem slučaju g. Bučar nima pravice ugovarjati. § 16. Pravil Vzajemne pomoči določa, da podpisujeta za blagajno načelnik ali njegov namestnik in en član odbora. Radi tega je podano v tem slučaju pravoveljavno pooblastilo. S tem, da je bil z odlokom ministrstva odlok banske uprave razveljavljen, je vzpostavljen status quo in stari odbor ima pravico kot preje.

Dr. Senkovič: Stvar je ta-le: Ministrstvo za notranje posle je proglasilo odločbo banske uprave za neveljavno in priporočilo, da se postopa po zakonu. Banska uprava se zaveda svoje dolžnosti in bo tako postopala. Zato je smatrati bivši upravni odbor kot formalnega predstavnika ter bo banska uprava izročila posle načelstvu.

Bučar Vekoslav: Na izvajanja g. Pelca priporočam, da smo tu zbrani polnoštevilni delegati, da torej predstavljamo najvišji forum Vzajemne pomoči in da, nikakor ne gre, da bi dva člana diktirala svojo voljo vsem delegatom in zato predlagam, da delegati glasujejo o tem vprašanju, da-li naj ostane dr. Černe na tem sestanku, ali pa, da naj se odstrani.

Dr. Senkovič: Ker je banska uprava sklicala sestanek, bo ona ugotavljala, kdo ima legitimacijo in kdo ne. Ako delegati in ostali člani načelstva ugovarjajo pooblastilo, ki sta ga podpisala Ogrizek in Šiška, ne morem smatrati tega pooblastila kot merodajno podpisano, ker za podpis ni bilo sklepa načelstva in radi tega po svoji pravici kot vodja razprave ne morem dopustiti, da bi dr. Černe zastopal Vzajemno pomoč, ampak le gg. Šiško in Ogrizka kot posamezni osebi. Načelo je, da se nikomur ne odreka pravna pomoč in zato dopuščam, da je dr. Černe tukaj.

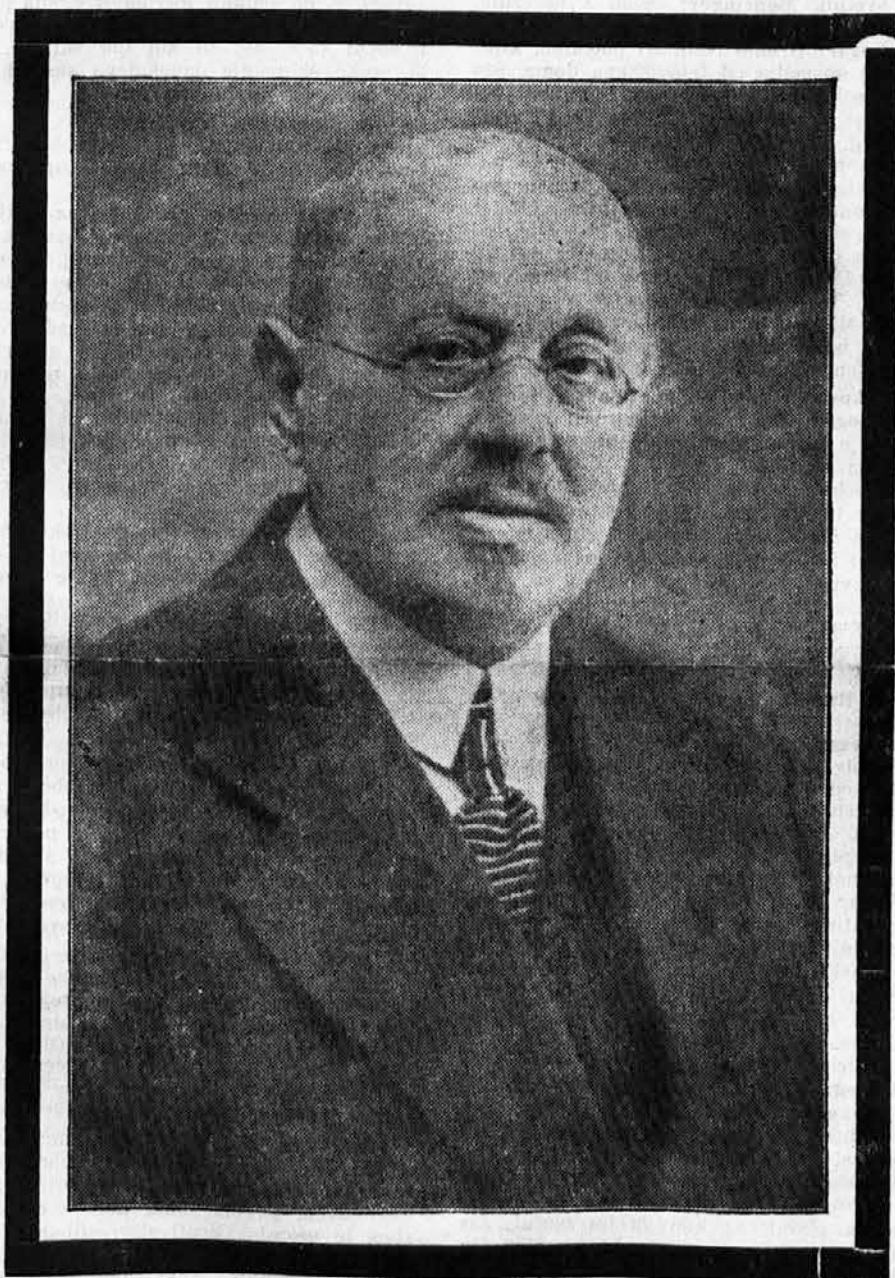
Bučar Vekoslav: Se strinjam s tem izvajanjem, ampak prosim: kljub temu, da pride na zapisnik, da sem protestiral in nekateri člani so še z menoj protestirali.

Dr. Černe: Povdarja ponovno, da podpisujeta za odbor načelnik oziroma njegov namestnik in en član odbora. Ker je pooblastilo podpisano od Šiške in Ogrizka je torej pravoveljavno podpisano.

Dr. Senkovič: Ker se delegati strinjajo s predlogom g. Bučarja, da se smatra, da dr. Černe, pooblaščenec dr. Puca ni upravičen zastopati Vzajemne pomoči, odnosno načelstva, ampak samo tisti dve osebi, ki sta dali podpise in, da pride torej volja delegatov popolnoma do izraza, bom dal ta predlog na glasovanje, kljub temu, da je stvar formalno po mojih prejšnjih izjavah rešena.

Zupnik Logar: G. predsednik, prosim konstatacije, ali je to danes občni zbor ali pa je sestanek, da se izroče posli bivše Vzajemne pomoči. Po vabilu banske uprave je bil sklican sestanek s pristavkom, da bo pri tem g. svetnik Mencinger dal poročilo. Vidi pa se, da se hoče preiti na glasovanje in da se stavijo predlogi, ki kršijo pravila.

Dr. Senkovič: Današnji sestanek je sestanek, ki ga je sklicala banska uprava z namenom, da informira članstvo o položaju Vzajemne pomoči iz razloga, ker načelstvo dalj časa ni vršilo poslov in je ona dolžna odgovorjati javnosti in, ker ima vsa javnost interes, da se razčisti to vprašanje in se javnost o vsem pravilno informira. Ker je sklicala sestanek banska uprava, se ji tudi ne more predpisovati, da bi se držala pri tem kakih pravil, ki

zadrževalca vsake korupcije in nepoštenja, samogoltnosti in socialne krivice, kratko: moža-poštenjaka in vzor-značaja v najpopolnejšem pomenu besede?!

Njegovo celo življenje je bil en sam delavnik, samo v delu je živel, praznikovanja ni poznal. Rodil se je 1. aprila 1857. v Ljubljani. Po promociji na dunajskem vseučilišču (25. febr. 1881.) je vstopil v službo v takratni deželni bolnici v Ljubljani ter je tam služboval kot sekundarij in asistent do leta 1886., ko je izstopil iz bolnišnice ter se nastanil kot praktični zdravnik v Ljubljani, organiziral bolniško blagajno in postal njen zdravnik. L. 1892. je bil imenovan za primarija dermatološkega oddelka ljubljanske bolnice in je to službo opravljal do svoje upokojitve leta 1925. Za časa tega delovanja je s svojimi tovariši ustanovil »Penzijski fond za vdove in sirote društva zdravnikov na Kranjskem«, ki se je pozneje prekrstil v »Fond zdravnikov Dravske banovine«. Znano je njegovo neumorno delovanje v Slovenskem zdravniškem društvu v Ljubljani in njegove neprecenljive zasluge za ustanovitve Zdravniških zbornic v Jugoslaviji. Zato so ga njegovi stanovski tovariši ob priliki sedemdesetletnice izvolili za častnega predsednika Zdravniške zbornice Dravske banovine, zdravniški društvi v Ljubljani in Zagrebu pa sta ga imenovali za svojega častnega člana. V odboru Narodne čitalnice in Društvu Narodni dom v Ljubljani je potom »Krajcarske družbe« zbiral prispevke za Narodni dom. Kot velik ljubitelj športa je ustanovil Društvo

numentalni hotel Union, eden prvih hotelov Jugoslavije, ki ni le v okras in ponos Ljubljane, temveč ji je tudi bogat vir dohodkov iz živahnega tujskega prometa.

Kot poznani in čislani narodni gospodar in dober govornik je bil pokojni dr. Gregorič nekaj let pred svetovno vojno izvoljen v Deželni zbor kranjski. Že od leta 1887. je neumorno in vzgledno deloval v ljubljanskem občinskem svetu, tako da mu je občinska uprava ob priliki praznovanja njegove sedemdesetletnice v priznanje njegovih zaslug za občino in za blagor občanov podelila pravico meščanstva. Kot član občinske uprave ljubljanske je bil pokojni dr. Gregorič ena najmarkantnejših osebnosti v tem zastopu in najboljši poznavatelj občinskega gospodarstva. Leta 1928. je bil od občinskega sveta izvoljen za predsednika revizijske komisije, pozneje pa za predsednika Mestne hranilnice ljubljanske. Za to prevažno institucijo Mestne občine ljubljanske si je pridobil neveljavne zasluge in njegov svojačasni neprostoovoljni odhod iz tega položaja pomeni za ta naš najjačji denarni zavod težko nadomestljivo izgubo.

Ko je decembra 1932. oživela Narodna odbrana tudi v Ljubljani, je stopil pokojni dr. Gregorič kljub svoji visoki starosti z mladostnim ognjem med borce za vzvišene in svete ideale tega najhvalejšega nacionalnega društva pod praprom z geslom »Vse za kralja in državo!« Kot član Oblastnega odbora v Ljubljani postane s svojimi bogatimi življenjskimi izkušnjami idealni voditelj mlajših bratov in ob vsaki priliki

mi ne poznamo spremnih ljudi, koji bi preduzeli vodstvo jednog ogromnog društva.

Dr. Senković: Sedaj vrši nadzorstvo banska uprava, ki je dovolj previdna in ki bo z vso previdnostjo kontrolirala poslovanje. Ako so sedaj imeli likvidatorji banske uprave toliko truda in muke, da se je to dejansko stanje ugotovilo, se bo od sedaj naprej vodila največja briga, da se ta socialna institucija ne bo mogla zlorabiti v protizakonite svrhe. Ker so bili iznešeni tako težki občutki zoper načelstvo, se v danem položaju temu načelstvu ne morejo izročiti posli, temveč samo načelstvu, ki uživa zaupanje članstva. Zaključujem sestanek banske uprave.

Dr. Niko Zupančič: Prosim izvolite si predsednika zborovanja. Jaz ne morem predsedovati, ker sem bolan in ker so to posli, ki so mi že daleč. Želim, da se članstvo pomiri, rekel bi takole: Če bi bilo mogoče, naj se za par dni počaka. Če pa gospodje mislijo, da so popolnoma upravičeni, pa izvolite predsednika.

Dr. Senković: Ugotavljam, da je več kot ena tretjina zahtevala sklicanje občnega zbora.

Bučar Vekoslav: Predlagam, da se izvoli za predsednika občnega zbora g. sodnik Kobe. (Soglasno odobravanje.) Sprejeto.

Kanonik Šiška: Upravni odbor protesta, da bi se vršil občni zbor. Mi smo prišli, da izročimo posle staremu odboru.

Dr. Kobe: Gospodje, Meni je dal delegat banske uprave predsedstvo in zato prosim, da vsi sedate na svoja mesta in poslušate. Slišal sem take stvari, da so se mi ježili lasje, da mi je bilo hudo kot sodniku, da sem prišel na zborovanje. Da pa omogočim takšno nadaljevanje poslovanja, sem pripravljen prevzeti predsedstvo, čeprav sem še bolan, vendar pa storim to radi izrednih interesov javnosti, da se vendar tej strašni morski kači odseka glavo, da se vidi, kdo je bil prevarant in kdo spada pred sodišče in kdo ne. Tudi je v interesu banske uprave, da se taki posli čimprej izročijo tistim, ki so tukaj po volji članstva. Tudi je interes javnega gospodarstva velik, da se stvar uredi. Ljudje so izgubili zaupanje v blaginje in v javno poslovanje sploh, ne zaupajo več denarnim zavodom itd., itd., zato, ker je bilo z njihovim denarjem preveč malverzacij. Zato sem prevzel, da končam in da omogočim poznejšemu odboru, ki bo prevzel to strašno nalogo — kdor bo to prevzel, bo dobil sive lase — delovanje. S tem končam in se zahvaljujem za splošno zaupanje. Čeprav so nekateri gospodje izjavili, da občnega zbora ne priznavajo, je vendarle pravilen. Izredne razmere zahtevajo izredne ukrepe. Tu je banska uprava prav napravila, da drži vajeti, dokler jih ne izroči v roke, ki bodo uživale absolutno zaupanje. Sem zato, da se takoj izvoli novi odbor.

Zupančič Logar, Pele, Šiška, Zober, Zadnikar in Ogrizek: zapuste dvorano.

Dr. Kobe: Dam na glasovanje, ali naj se izvoli stalni novi odbor.

Vsi delegati so za, proti nihče. Sporazumen je tudi dr. Niko Zupančič.

Za pravice in koristi kmetijstva

Gornji naslov bo morda koga začudil. Če mu se nacionalisti vtičajo v ta vprašanja, ko ima kmetijstvo in kmetovalci vendar svoje prosvetne, strokovne in zadržne matične i. dr. organizacije in celo svoje stranke so imeli, sedaj pa imajo svoje zveze?

Zato kar od začetka povejmo, da bo jasnost.

Stiska in gorje našega kmetovalca sta tolikšna, da je prišla ura, ki kategorično zahteva, da se mi nacionalisti-idealisti lotimo najbolj materialističnih stvari, zato ker so v največjem času drugi odrekli.

V naši domovini je najštevilnejši poklic kmetijstvo, z njim se preživlja največji del naroda. V našem kmetijstvu pa je zopet nad štiri petine malih posestnikov — kmetov. Temelj vsemu našemu nacionalnemu, socialnemu, kulturnemu, gospodarskemu in političnemu življenju je — kmet. V naši izrazito agrarni državi s kmetom stoje in padejo vsi ostali stanovi in poklici, od uspešnosti kmetijskega dela je torej zavisno življenje vsega naroda. Naše kmetijstvo in naš kmet pa sta na koncu svojih gospodarskih sil.

Iz tega dejstva sledi naša naloga in volja, da bomo v bodoče posvečali kmetijstvu našo najintenzivnejšo pažnjo in seveda tudi njegovim ustanovam, ker preveč dremljejo.

V naši še posebno zaostreni dobi gospodarskega liberalizma se na kmeta žal še vedno gleda kot na družabno manjvrednega činitelja narodovega življenja, dasi je zaradi svoje odločilne številčnosti njegov najvažnejši tvorec. Zato smo pri nas prišli tako daleč. Kmeta se še vedno neka neka imeti ne samo za neusahljiv vir pomlajevanja drugih stanov in poklicev, nego se ga hoče imeti tudi za neusahljiv vir samopasemnega izkoriščanja in bogatenju umstveno, organizatorno ali kapitalno jačjih.

Proti tem, recimo »zmotam«, se bomo borili in zanimali za vsestransko osamosvojitve kmeta. Ker se njegove organizacije premalo brigajo za buditve kmetijske samopomoči, in močnatosti, bomo tudi tu zastavili svoje delo in bomo kmetu kot glavnemu činitelju našega narodnega gospodarstva, kot fundamentu, ki more omogočati naraščanje ljudskega blagostanja, kot glavnemu nosilcu krvnega davka pri obrani domovine in sploh kot glavnemu vzdrževalcu, hranilecu in branilcu nacije bomo ob vsaki priliki pomagali, ga dramili in učili v vsem, kar mu je potrebno, da se dopolni to, kar so neki njegovi »prijatelji« v prošlosti zavestno zapostavljali, da bi kmet ostal še dalje slep, nezrel, zlasti gospodarsko neorganiziran, da bi tako za izkoriščevalce bil boljše ovca z največ volne. Hočemo, da se izkoriščanje preneha, želimo, da kmetova pridobitnost in njegovo gospodarsko uspevanje zaživi v njegovi in domovine rešitev.

S sistematičnim delom hočemo kmetovalcu pomagati k izboljšanju njegovega življenjskega položaja in podpirati odn. ustvarjati kupno moč najštevilnejšega konsumenta obrtnih, industrijskih i. dr. dobrin. Ker smo pravični napram vsaki stvari — bomo samo-

Dr. Kobe: Preidemo torej k volitvam. Najprej se voli načelnika. Kako se bo volilo.

Erman: predlaga, da se voli per acclamation. Poimensko se ugotovi, da so vsi za to, da se voli per acclamation.

Erman: stavi predlog, da se izvoli za načelnika dr. Kobe.

Dr. Kobe: se izvoli soglasno per acclamation.

Dr. Kobe: Zelo težko bo to prevzeti. Naloga bo zelo težka. Odgovornost velika. Tudi bo težko dobiti tisti denar, ki je odšel Bog ve kam. Edino Sinkovec je imel vest, da je povedal kako je. Potrudil se bom izvršiti to nalogo, vsaj začetek. Takrat, ko bom videl, da lahko zapustim, bom zapustil in izročil v druge roke. Ne morem odgovorjati za bolezen. Opozarjam pa za svojo pošteno voljo in za pridnost. Prizadeval si bom, da pride zopet do rednega poslovanja in da se ljudem zopet vlije veselje do gospodarstva. Erman predlaga za prvega podpredsednika g. Lipnika. (Izvoljen je soglasno per acclamation.) Dr. Kobe ugotavlja, da je izvoljen soglasno. Nadalje stavi Erman predlog, da se izvoli za drugega podpredsednika g. Deisinger. Se izvoli soglasno per acclamationem. Za odbornike predlaga Erman Vaupotiča, Celiča, Mokrela in Dolinarja. Za namestnike pa Gmajnarja in Kramarja. Vsi soglasno izvoljeni. V nadzorstvo se predlagata Kandare in Erman. Sprejeto soglasno. Za namestnika se predlaga Gruber. Izvoljen soglasno. V razsodišče pa se je predlagalo: gg. Kovčič, Campa, Bučar, Tržan, Rozman. Sprejeto soglasno.

Dr. Kobe: S tem bi bil današnji občni zbor izčrpan.

Dr. Senković: Kot zastopnik banske uprave bi si dovolil sledeče konstatirati: Za slučaj, da bi banska uprava katero zastopam, v katere imenu pa nisem upravičen izdajati kakih odločb, morda ugotovila, da se današnji občni zbor ne more priznati, potem bi v interesu stvari dal inicijativo za to, da bi se izvoljeni načelnik in oba podnačelnika dodelila g. likvidatorju, ki bi vodil posle dotlej naprej, dokler se ne izvoli novo načelstvo tako, kot ga črka zakona predpisuje.

Dr. Kobe: Mislim, da lahko vzamem to na znanje in sprejememo, ker je v interesu rednega poslovanja.

Vekoslav Bučar: Predlagam, da se kot delegatje zahvalimo banki upravi za njen trud in njeno skrb, ki jo je imela, zato, da ni trpelo članstvo in, da smo ji hvaležni, zlasti pa tudi g. likvidatorju banškemu svetniku Mencingerju. — Sprejeto soglasno s splošnim odobravanjem.

Se zaključiti ob 17. uri.

Ljubljana, 30. maja. 1933.

Dr. Senković Milan s. r.

Lavrič I. a. r., zapisnikar.

Vprašamo merodajne oblasti, kako se je postopalo napram krivicam in kakšni so uspehi likvidacije?

posebi umevno tudi v tem našem delu varovalni harmoniji poštenih interesov vseh upravičenih stanov in poklicev. Niti na levo, niti na desno pa ne bomo samo hvalili in poveličevali kakor imajo drugi navado. Mi bomo govorili odkrito, jasno in pravično, brezobzirno o kmetu, njegovem delu, njegovih hribah in napakah — ne zato, da žalimo, ampak zato, da se zdrami, da se zave, da krene na prave poti, da zahteva svoje pravice, svoj zaslužek in zaščito svojega dela in da zakorači k cilju, katerega se mu je skrivalo.

Posebna naša naloga bo posvečena vsemu kar se direktno tiče kmetovalčevega žepa, stvarjem torej, ki so jih drugi zanemarjali in ki jih še zanemarjajo skoraj vsi, ki imajo delovati za prosih kmetijstva ali pa ki jim niso in jim tudi še sedaj ne priznavajo tiste važnosti kot stvarno treba. Narod hoče živeti in živi naj, potem šele naj se ga vabi, da ploska k vsaki še tako puhli stvari.

Ni nam za to, da bi privabljal kmetijske množice v naše vrste. Ne. Delati hočemo nesebično, ne da bi od kmeta zato kaj zahtevali. Buditi hočemo tega velikana in opozarjati ga na njegovo moč, da raztrga pajčevino, v katero je zamepen, katero pajčevino se ga je naučilo gledati kot da so to žilne vrvi. Buditi ga hočemo k spoznanju svojega pomena, svojih pravic, pa tudi socialnih dolžnosti do sebe in naroda, ker narodni interes zahteva, da zaživi življenje, spodobno današnjega človeka.

V »Pohodu« bomo prinašali aktualne članke, vprašanja in dopise, ki bodo šli razmeram in stvarni resničnosti do dna, pa tudi sicer bomo kmetovalcem z nasveti na razpolago kolikor bomo mogli in kolikor bomo zmogli.

Eno pa moramo že danes iznesti v razmišljanje vsej naši javnosti, kmetovalcu pa prav v namenu, da vendar že enkrat odločno zahteva izvršitev stvari. **Kako je mogoče, da naš kmetovalec, čeprav najštevilnejši in najjačji stan ustvarjalec — še do danes nima svoje Kmetijske zbornice kot svoje interesne zastopnice?** Zakaj še vedno ni duha ne sluha o namenu, da narodno predstavništvo ustvari tozadeven zakon? Vsi drugi stanovi imajo že davno svoja interesna zastopstva, svoje zbornice, samo ne kmetovalec, kot najvažnejši narodno gospodarski činitelj v naši kmetijski državi. Nekateri pravijo, da naš kmet za to še ni zrel, Bože, kakšne zrelosti pa je za to treba? Ali je kmetijstvo brez zbornice na boljšem, ko nikjer in nikakor le ono edino ne more uradno ščititi svojih koristi! Ali se razne kmetijske ustanove in organizacije, ali se razni prijatelji, voditelji in zastopniki kmetijstva in kmetov morejo zadovoljiti s konstatacijo, da kmet še ni zrel, da bi dobil svojo Kmetijsko zbornico, ali s tako konstatacijo soglašajo, čeprav ni utemeljena, čeprav je iz trte izvitva? In če ne soglašajo, pa vprašamo, kaj so doslej v vsem tem odločnega storili in kaj mislijo odločilnega storiti? Odgovorov ne bomo dobili. Kmetovalci, vi premislite vse to in vedite, da imate pravico in dolžnost — zahtevati!

Idejni temelji naše države

Govoriti o tej temi je morda lahko, če se naj v splošnem razmotriva temelje, na katerih slone in stoji druge državne tvorbe. Če naj govorimo o idejnih temeljih naše države, naše Jugoslavije, je stvar malo težja in koščljivejša. Mlada država smo, v kateri se vse kipi in vre, kjer se šele tvorijo temelji bodočega življenja in razvoja naše države in njenih državljanov, kjer se šele oblikujejo osnovni principi bodočega delovanja in izživljanja te naše države v notranje- in zunanje-političnem oziru. Vsaka bodočnost je zavita v neprodarno temino. To velja zlasti za bodočnost držav in osebno mladih držav, ki imajo kot naša nesrečo, da so nastale in se morajo urejevati, v tako strašnem gospodarskem, socialnem in političnem kaosu, kot ga imamo danes. Le iz svoje lastne prošlosti moremo sklepati na svojo bodočnost, le točno poznavanje svoje lastne zgodovine nam more nuditi možnost vsaj približno zažeti in orisati one temeljne ideje, ki so vodile naš narod od prvih časov pa do nastanka nove države, ga vodijo po principu kontinuitete danes in ga bodo vodile tudi v bodoče.

Prvenstveno je treba omeniti kot tako idejo čut nacionalne skupnosti, čut pripadnosti k isti družini, čut najožjega krvnega in jezikovnega sorodstva, ki je obvladoval od nekdaj nas vse — Slovence, Srbe, Hrvate in Bolgare. Nihče ne bo mogel zanikati, da je ta čut obstojal v duši priprostega našega naroda kot elementaren pojav, ki si je poiskal in našel od časa do časa tudi zunanega izraza. Od kod to? Prirojeni zdravi nagon je vcepil narodu ta čut kot neko nepisano in nesporočano, iz krvi prednikov v kri potomcev prehajajočo dedščino, izvirajočo še iz časov, ko ni bilo niti Srbov niti Hrvatov niti Slovencev niti Bolgarov, marveč le en enoten narod Slovenov!

Entisočtristo let je minulo, odkar so Slovenci po preselitvi iz severovzhodnih delov Evrope zasedli ne le ozemlje današnje Jugoslavije, marveč še mnogo več — vso Štajersko, Koroško, južna dela dolene in gorenje Avstrije, vzhodno Tirolsko in vzhodni del severne Italije do Tilmanta in Pada. Od takrat dalje smo tukaj, nastopile so zunanje spremembe, toda jedro je ostalo enako — tipično slovansko. Lahko s ponosom trdimo, da je bila zemlja naše današnje države in še lep kos izven nje naša takrat, ko še ni bila Italija italijanska, Nemčija še ne nemška, Francija še ne francoska. Jezik se je spremenil, pa ne toliko kot jezik Rimljanov, Kelto ali Germanov. Mnogo več svojstvenega smo obdržali skozi teh 1300 let, mnogo več lastnega smo rešili v jeziku in običajih mi južni Slovani kot pa naši zapadni, nacionalno tako kričavi sosede. Oni neprestano povdarjajo svoja 1000-letna prava do naše zemlje, pa pozabljajo, da so si sami deloma mirno, deloma s silo prilastili zemljo, katero je prvi obdelal naš prednik Sloven s svojim plugom in jo znožil s svojim znojem.

Pozabljajo pa tudi, da je morala sveža, nepokvarjena kri naših prednikov Slovencev osvoboditi tuje degenerirane prednike in da je to poplemenitovanje s krvjo Slovencev ustvarilo baš one dele italijanskega, nemškega in madjarskega naroda, ki so danes kulturno najvišji in nacionalno najbolj borbeni! Predniki nas, ušvihv sužnje in balkanskih stenice so bili oni, ki so ustvarjali plodno zemljo, na katero so se naselili nasilni tuji in jo danes uživajo kot svojo vekovno nacionalno last, kri naših prednikov Slovencev je bila potrebna, da se je vzdržala in zboljšala rasa današnjih Italijanov, Nemcev in Madžarov! Glejte južnega Italijana in primerjajte ga s severnim in videli boste vpliv one zdrave krvi, ki je bila potrebna tudi za telesno okrepitev savaške kraljeve družine. Najbolj borbeni so Prusi, ki pač ne morejo zanikati, da se pretaka v njih slovanska kri onih njihovih prednikov, ki so mirno obdelovali svojo zemljo, dokler jih niso podjarmili in zasujnjili z ognjem in mečem v znamenju križa!

Čemu navajam to? Mislim, da se vse premalo zavedamo svoje prave vrednosti, ki tiči baš v tej naši nacionalni prošlosti, v tej naši krvni probojnosti in v oni naši narodni in jezikovni, čeprav morda podzavestni, skupnosti, ki nam je omogočila, da smo obdržali kljub tolikim težkim prilikam vsaj to zemljo, ki je danes v mejah naše države, in ono, na kateri se še danes izven mej naše države čuje naša lepa slovanska ali srbohrvatska govorica!

Pokažite mi narod, ki je toliko pretrpel, kot je naš, jugoslovanski narod, pa se je ohranil tako svežega, svojstvenega in samobitnega, kot se je naš! In to na ozemlju, preko katerega je šla pot preseljevanja narodov, na ozemlju, za katero so se trgali močnejši sosede, na ozemlju, ki zapira pot v Bagdad. Lavina za lavino se je valila do nas in preko nas, Huni, Goti, Avari, vsi so bili gospodarji, a vsi so propadli. Zasujnjili so naš narod za par desetletij, ta naš miroljubni narod pa jih je sčasoma amalgamiral in absorbiral. Ni jih več, brez sledu so izginili, naš narod pa je ostal zdrav in ohranil svoj dom in svojo govorico. Kje bi bila danes Evropa s svojo toliko hvalisano kulturo, da ni naš narod s svojo krvjo ustavljal in zlomil navala Turkov! Srbsko carstvo se je zrušilo po bitki na Kosovem polju, konec je bilo tega Dušanovega carstva in one visoke kulture, ki jo še danes lahko občudujemo na spomenikih naših južnih krajev! Stoletja so bile naše zemlje izven Hrvatske, Dalmacije in Slovenije turška last, v ognju in pod mečem so ginili dični borci, a Turkovi ni, naši bratje so pa ostali. Menjali so deloma vero, zaostali so v svojem kulturnem razvoju, toda ohranili

so svojo govorico. Stoletno gospodstvo turškega naroda ni moglo zrušiti našega naroda kot takega, Turki sami so sprejemali našo govorico in se vtopili v morju južnega Slovanstva! Zasujnjeni južni Slovan se je upiral krčevito in turški gospodar je moral neprestano izčrpavati svoje ogromne sile, da je držal v šahu to bedno rajo. Vsled tega Turki niso mogli za stalno preko našega ozemlja. Če izvezamo par sporadičnih vpadov na Ogrsko oziroma do Dunaja, so uživale zapadne države pred njimi mir le po zaslugi neslutene in nedosegljive odpornosti naše rase, ki je obdržala vsa svoja bistvena svojstva in jih ohranila do danes! Lahko torej s ponosom trdimo: smo narod, polnovreden in polnokrvni, ki se je obdržal v najtežjih časih in razmerah in rešil ne le sebe, marveč tudi Evropo pred turškim navalom in križ pred Allahom!

Posebej moram poudariti še drug moment, ki kaže, da smo se vedno čutili kot eno, kot del istega naroda, iste celote. V vsej svoji zgodovini ne najdemo sledu bratormorne borbe med posameznimi deli našega naroda! Ni bilo nikdar bojev med Slovenci, Srbi ali Hrvati, mirno trdimo, da se tudi srbski in bolgarski del našega naroda kot taka nista nikdar borila med seboj! Postavile skupaj slov., hrv., srbskega in bolgarskega kmeta in poslušajte jih. Naj je njih versko ali politično prepričanje kakršnokoli hoče, složno bodo govorili med seboj in čutili bodo, da so eno, da jih vse družijo in da ni ničesar, kar bi jih razdvajalo. Na drugi strani pa čitajte zgodovino Nemcev ali Italijanov. Bili so se med seboj iz verskih in političnih razlogov, posamezna nemška in italijanska plemena so se borila in sovražila do smrti. Še danes je Prus osvovljenec od vseh drugih Nemcev, še danes gleda severni Italijan zaničljivo na južnega Italijana iz Kalabrije in ga ne smatra za polnovrednega človeka! Ta čut nacionalne skupnosti nas je podzavestno vodil in obvaroval medsebojnih spopadov in razračunavanj, ta čut nacionalne in krvne skupnosti je preprečil, da bi prelita bratska kri tvorila med nami nepremostljive ovire — celo spopadi med srbskim in bolgarskim delom našega naroda dokazujejo pravilnost te naše teze. Do teh spopadov ni prišlo vsled sovraštva med Srbi in Bolgari, marveč po krivdi tujih sil, zlasti pa tuje dinastije, ki je zavladala v Bolgariji. — In glejte vse to strašno krvoprelitje med srbskimi in bolgarskimi brati pri Slivnici, Bregalnici in tekom svetovne vojne ni moglo zasenčiti tega danega čuta nacionalne skupnosti — vprašajte danes srbskega in bolgarskega seljaka — stala sta si nasproti s puško in bombom v roki, toda eden in drugi priznava, da sta si brata in da je treba za bodočnost ne le onemogočiti take po tujih vplivih povzročene spopade, marveč storiti vse, da najde nacionalna skupnost zunanega izraza tudi v državi skupnosti!

Če hočemo torej ostati zvesti svojim prednikom, svoji zgodovini in svoji krvi, potem moramo gojiti ta prirojeni čut nacionalne skupnosti, ki obstoja danes gotovo še v večji meri, čut, katerega niso in tudi ne bodo ubile niti najbolj bedaste in najbolj ogabne borbe na polju dnevnne politike, pa naj se vodi ta dnevna politika v Beogradu, Zoliji, Zagrebu ali Ljubljani. Gojiti ta čut, toda s čim. Ne frazavimo o narodnem in državnem edinstvu, ki je tu, ki je živa obstoječa in nespremenljiva resnica! Ne frazavimo pa tudi o slovenskih, hrvaških, srbskih ali bolgarskih posebnostih. Z Avstrijo so propadli Kranjci, Štajerci in Primorci, Jugoslavija je dala enoten državni narod jugoslovanski. Na teh faktih gradimo kot Hrvatje, Slovenci in Srbi, saj si gradimo vsi svojo skupno bodočnost, ki ne bo ne srbska, ne hrvaška, ne slovenska in upajmo, tudi ne bolgarska, marveč le in izključno jugoslovanska!

Ta obstoječi čut skupnosti moremo in moramo gojiti le s praktičnim delom. Odvrčamo poglede našega naroda od malenkostnih vsakdanjih pojavov in krilatice, kažemo mu pot v bodočnost, budimo v njem oni zanos in ono samozavest, ki jo mora imeti vsak narod, če hoče biti državni narod in če hoče ne le ohraniti svoje postojanke, marveč tudi oživotvoriti svoje še ne uresničene želje in cilje! Ali mar mi nimamo takih še ne uresničenih ciljev, ali nimamo nalog, ki jih moramo rešiti, če se hočemo uveljaviti kot polnovreden državni narod in zasedati ono mesto, ki nam pripada pod božjim solncem po naši prošlosti in po naši notranji vrednosti? Ne bi bili živi, ne bi bili vredni življenja in svobode, če bi ne imeli takih ciljev! Imamo jih in ne malo in ne majhnih!

Država smo, še mlada in neurejena! Treba jo je urediti, treba jo je napraviti solidno in močno! Preprijamo se o njeni notranji ureditvi, prav! Toda prišli bomo skupaj, ker imamo prirojeni čut krvne in nacionalne skupnosti, ker nam naše srce in naš razum pravita, da si ne bomo nikdar več postavili skupnega doma, če bi s svojo otročjo brezumnostjo pustili propasti sedanjí naš dom — našo kraljevino Jugoslavijo. Božja previdnost nas je vodila doslej skozi tisočletja, prebili smo se skozi vse sovražne obročje, radi nas so propadla tuja carstva, zato pa se zavemo, da ne bo končana naša mislija, dokler si ne bomo ustvarili svojega lastnega carstva — velike jugoslovanske Jugoslavije od Tilmanta do Črnega morja!

To je naša mislija, to je naš sveti, daljni cilj, ta cilj naj tvori temeljno idejo vsega našega bitja in žitja. Ta veliki, pri tem pa povsem naravni in pravični cilj naj postane skupna last vseh Jugoslovancev. Če bomo

imeli prav vsi uprte oči v ta veliki cilj, če nas bo vse skupaj vodila ta velika temeljna ideja popolnega uresničenja naše tisočletne nacionalne skupnosti, potem smo zmagali, če ne jutri, pa čez leto, če ne čez 10 let, pa čez 50 let. Kaj šteje par let v zgodovini človeštva in držav? To je le trenutek, ki mine tako kot je minulo turško gospodstvo, kot je minulo nadvladje Avstroogrske! Dvignimo srca in misli našega naroda, da se zave svoje velike misije. Čim se je bo zavedel, bo tudi našel potrebna duhovna in fizična sredstva v neizčrpnem vrelu svoje duhovne in telesne, še tako sveže in tako malo izrabljene, res pristne jugoslovanske nature! Le pot za velikimi cilji dviga posameznike in narode, le stremiljenje k velikim uspehom usposablja posameznike in narode za resnično požrtvovalno delo, ki ne gleda na malenkosti, gre preko vseh osebnih in družinskih prepričkov ter neugodij ter slej ali prej tudi doseže svoj končni cilj.

Temeljna ideja naše države in nas kot njenega državnega naroda mora biti torej krepitve in dviganje čuta nacionalne in krvne skupnosti, da postanemo močni na znotraj in s tem tudi na zunaj. Pa to ne samo zato, da dosežemo resnično ujedinjenje vseh Jugoslovancev v naši kraljevini kot enotni predstavnik vseh nas, marveč tudi radi ohranjanja naše svojstvenosti in naše kulture! Ne samo fizično, tudi kulturno se je ohranil naš narod skozi vsa stoletja suženjstva in preganjanja. Obdržal je svojo posebno miselnost, obdržal svojo divno narodno pesem in ohranil svojo tipično jugoslovansko domačnost. Ali naj vse to žrtvujemo sedaj, ko smo postali svobodni državljani svoje svobodne domovine, ali naj sedaj žrtvujemo te neusahljive vire kulture in umetnosti na ljubo oni zapadni kulturi, ki ni več nacionalna, marveč histerično-internacionalna? Zavarovana z zidom jugoslovanskih teles se je mogla zapadna Evropa razvijati gospodarsko in kulturno in je to tudi storila. Velika večina Jugoslovancev pa je zaostala — ostala navidežno na nekem nizkem nivoju kulturnega razvoja, ki vzbuja posmeh in zaničevanje v očeh sovražnih, po svetovni kulturi inficiranih narodov. Toda to je posmeh načičkanega, degeneriranega aristokrata napram zdravemu, življenja polnemu plebeju, to je posmeh, ki naj maskira svojo lastno izčrpanost in brezizraznost napram bohotni življenjski sili in izrazitosti le na videz preziranega, v resnici pa zavidevanega sočloveka! Ali hočete zajemati iz sklede, ki je prazna do dna, pa polna žlic, ki hočejo črpati iz nje. Ali hočete iskati sveže nature pod prevleko pudra in šminke na obrazu stare kurtizane? Ali hočete jurišati svet s starimi tresavimi starci? Ne, ne, nam tega ni treba! Imamo dovolj svežih, neizčrpanih sil, imamo dovolj naravnega bogastva v nedoumljivih, globinah naše narodne duše, imamo dovolj zakladov v naši divni narodni pesmi, v naši globoki narodni umetnosti. Čemu zapuščati vse to bogastvo in segati po zastupljenih cvetkah, vzraslih v modiranih velikomestnih zapadne kulture. Naš nacionalni ponos zahteva od nas, da ne posnemamo tujeve po opitje, da ne presajamo k nam zapadno-evropske načičkane in zmetnične kulture in njenih talni-prodovkov, marveč da ustvarjamo iz lastnega bogastva in da postavimo napram tujim, nam neprebavljivim proizvodom svoje lastne, ki bodo zdravi otroci naše duše in miselnosti našega naroda. Nazaj k narodu, kajti ta narod, duša in miselnost tega naroda so pravi neskaljeni in neizčrpani viri vsega onega, kar je v resnici naše, jugoslovanske, vsega onega, kar nas je ohranilo skozi stoletja, vsega onega, ki česar moremo in moramo črpati temelje svojega nadaljnjega, res svojstvenega razvoja. Seveda pa jemljimo stvar resno in ne delajmo bedastih akrobacij s tem bogastvom narodne duše. Občelite naše zdravo, jedro kmetske dekle v moderne cunjice, dajte ji na glavo moderen klobuček in prevlecite njena rdeča lica s šminke in pudrom, njene sočne ustnice z rdečilom, pa boste ustvarili figuro, ki se ne bo znala gibati in bo vzbujala zasmeh in pomilovanje! Pustite jo, naj cvete, zori in rodi kot narava, neoskrnjena in nepokvarjena in veseli boste nje same in njenih plodov!

In potem! Proč z onim nesrečnim dekadentnim pesimizmom, ki je zašel v našo

umetnost iz zapadne Evrope in napravila iz duševnih produktov naših umetnikov sozave in jokave stvari, tako tuje miselnosti našega naroda. Narod ni jokav in solzan! Zna biti sentimentalni, zna biti globok v izražanju svojih čustev, toda on ne obupuje. Ali mislite, da bi solzav in jokav narod prebrodil sto — in stoletja tolikih muk in trpljenja, kot jih je prebrodil naš jugoslovanski narod? Ali mislite, da bi se bila ohranila divna govornica našega naroda, če bi bil ta kdaj obupaval? Ne, ne! Pel je pesmi, opeval je v njih slavno prošlost svojih dedov, toda ne s obupanjem, marveč z nado na boljše bodočnost. — Vse s pesmijo opevane nesreče naroda so bile le pobuda in vir, iz katerega je narod črpal nove nade in sile in sicer tako dolgo, da je zmagal. V eni roki gusle, v drugi meč! To je prava slika našega naroda, ta slika in v tej sliki ležeča simbolika naj nas vodi tudi dalje! Mi nismo nekaj samostojnega, mi smo le člen v verigi jugoslovanskega naroda, člen med nimi, ki so ustvarjali pred nami in nam ustvarili s pesmijo in krvjo zlato svobodo in med nimi, ki pridejo za nami in smo jim dolžni izročiti sveto dedščino svojih prednikov! Naše gusle ne morejo postati jazz, naša narodna pesem ne more postati kabaretna popevka, s katero zabavajo pol nage ženske izpite in degenerirane nosilce zapadne kulture! Ostanimo zvesti svoji prošlosti in svetlim vzorom svojih prednikov, od njih prevzemajmo dedščino naj oblikujejo naše duše in naša srca po pravih onega čuta nacionalne skupnosti, krvne probnosti in razvojne kontinuitete, ki nas je vodil in ohranil do sedaj!

Se vedno nam je neprijetno, če čujemo, da nas naši zapadnokulturni sosedi obkledajo s psovko »balkancin« in dvigajo svarilen glas proti balkaniziranju Evrope! Čemu to? Državljan rimskega imperija je zrl z zaničevanjem na vse, kar ni bilo rimskega in grškega. Nizkoti barbari so mu bili dobri za suženje, k večjemu še za navadne vojake, da so s svojimi zdravimi telesi branili meje degeneriranega Rimljana! Toda ta zaničevani barbar je zrušil svetovno rimsko carstvo, ta barbar je s svojo svežo krvjo oplemenitil s pretirano, napačno kulturo zastrupljeno kri Rimljanov in vstvaril nove, jačje narode! Kje je danes cesarski Bizanec, ki je moral kloniti pred našimi predniki? Tudi naši predniki so s svojo nepokvarjeno naravo zmagali nad Bizantinci, teh ni več, mi smo pa ostali! To naj bo nauk za nas! Le kot zvesti potomci svojih prednikov, kot nosilci in izvrševalci one temeljne ideje nacionalne in krvne skupnosti, ki smo jo podedovali, se bomo lahko uveljavili v borbi za svoj obstoj in razvoj. Dovolj časa smo branili zapadno Evropo pod navalo Azijcev, dovolj sto in stoletij smo izčrpavali svoje sile kot branik one zapadne Evrope, ki se je tačas nemoteno lahko razvijala. Balkanci smo, sveži in zdravi, polni ustvarjalne sile in bomo ponosni, da nismo tako kulturni, pri tem pa tako degenerirani kot ona zapadna Evropa, ki nas danes še gleda navzdol in nas hoče imeti le kot svojo rezervo, če bo treba zdravih in borbenih zavetnikov. Balkanci smo in sicer slovanski Balkanci, kot taki pa predstraža onega Slovanstva, ki je tu, pa se še ne zaveda svoje ogromne sile in moči. Ker pa vemo, da Slovanstvo vstaja in mora zmagati slej ali prej, ker vemo, da je šel tok infiltriranja vedno od vzhoda proti zahodu, ne bodimo šalobarde in ne obračajmo sami tega toka v obratno smer. Opazujemo svoje severne in zapadne sosede, študiramo njih običaje in navade, učimo se od njih, toda ne presajamo njihovih misli in miselnosti v svežo grudo naše narodne duše brez skrajne opreznosti! Ne posnemajmo slepo, marveč vstvarjajmo resno in premišljeno, da pride čimprej čas, ko bomo lahko rekli: Naša je zemlja od Tilmonta do Črnege morja, na tej zemlji biva naš v enotno in nedeljeno državo ujedinjeni jugoslovanski narod!

Ko bomo dosegli uresničenje te temeljne ideje našega nacionalnega in državnega poslanstva, potem ne bo več dolgo, ko bomo brez smešnosti lahko rekli: Nas in Rusov je 250 milijonov! Preko jugoslovanske do slovanske skupnosti, to je naša v davni prošlosti začrtana pot, ta sveti cilj mora biti prvi in glavni idejni temelj naše države in nas Jugoslovancev.

psovko: »Verdamte Kroinerinc«. Ta psovka je bila za nas Slovence v prejšnjih časih zelo običajna, od strani kočevskega prebivalstva. Torej, kje je toliko opevana lojalnost državi kočevske manjšine, ko še druga generacija ni strpljiva do državnih barv, za vdanost starejših do državne zastave si pa napravimo sami sodbo in sicer iz sledečega: Do sedaj ni plapolala še na nikak praznik raz kočevskih streh državna trobojnica, kakor tudi, da je v nekaterih slučajih mladina primorana direktno ali indirektno slediti poveljem starejših.

Čast pa g. M. Tschinkelju, nadučitelju, kateri je odobral namestitev in spolnitev drž. znaka, kakor tudi, da je okaral dekle s prenapeto nemško domišljijo. — Ves slučaj pa ima itak v rokah sresko načelstvo v Kočevju.

Gorni.

Rogatec

Dne 6. t. m. se je vršila v Rogatcu proslava 60letnega obstoja Rogateškega gasilskega društva. Misleč, da je to prireditelj našega nacionalno čutečega društva, smo se i mi udeležili te proslave. Toda bili smo razočarani. Kajti čim bolj smo opazovali potek veselice, smo morali opaziti, da ni bilo nič drugega nego samo nemškutarjenje. Globoko čutečega nacionalista je moralo to izzivanje teh nadebudnih nemčurjev užaliti do nevdržanosti. Naj navedemo par primerov njihovega prepotentnega nastopanja na tej nacionalni proslavi. Že med klicanjem tombolskih številov so čutili nemškutarsko potrebo, da kličejo številke tudi v nemščini! Nadalje se je skoro pri vseh domačih mizah in ravno tako pri paviljonih slišalo vsepovprek nemškutarjenje. Vse to je moral opaziti tudi neki uradnik s svojo družbo, kateremu ni to imponiralo ter je glasno izražal svoje ogorčenje nad vsem tem početjem. Ker so bili nemčurji v veliki premoči, so ga začeli napadati. Nekega drugega gospoda so celo dejansko napadli poleg žaljivih psovok, kot n. pr. — dotični je namreč Primorec — s »čičem« in Italijanom. Pozneje je še par največjih kričavev skoro napadlo samega orožnika, ki je enemu izmed teh napovedal aretacijo, tako da je bil orožnik prisiljen vzeti v roke orožje. Čeprav je bila temu razgrajaju napovedana aretacija, vendar se ga je izpustilo po ovinkih takoj na svobodo. Da načelurje občini Neslovan, to je vsakomur znano, čeprav se navidezno udejstvuje pri raznih prireditvah in to samo zato, da nam meče pesek v oči. Naša dolžnost je, da pri prihodnjih občinskih volitvah postavimo na čelo zavednega Slovana.

Kakšen vtis je napravila ta proslava obletnice gasilskega društva v Rogatcu na povabljenega gosta gasilce iz sosednjih žup, je najbolj razvidno iz dopisa nekega gasilca, ki je izšel minulega tedna v zagrebškem »Jutarnjem listu«.

Opominjamo vse one Rogatčane, ki se še v današnjih dneh tako izzivajoče obnašajo, naj s tem odnehajo, ker v nasprotnem slučaju bomo prišli z imeni na dan in njihovimi krivicami, ki so jih za časa Avstrije uganjali nad našim slovenskim, v okolici živčim ljudstvom.

Narodnjak.

Guštani

SVET SE BO POGREZNIL

Veliko razburjenje je nastalo v tukajšnji jeklarni. Vodji važnega oddelka, inozemcu, rajhovskemu Nemcu, je bilo odpovedano bivanje v Jugoslaviji. Še večje razburjenje je pa nastalo, ker oblast zahteva, naj se na mesto inozemca, tujca, nastavi slovenski inženjer. Sedaj grozi vodstvo delavcem in ne vemo komu še, da bodo ves oddelek radi odhoda inozemca — zaprli — delavce pa menda postavili na cesto. **Opozarjamo na grdo izsiljevanje naše oblasti!** Mi sicer nimamo, res izjemoma, proti temu inozemcu, A. H., ničesar, saj lepo ravna z delavci, kar je res tudi izjema, vprašamo pa, kaj bi bilo, če bi

ta Nemec sam odpovedal — ali pa umrl? Ali bi res podjetje zastalo radi tega? Čudno se nam res zdi, da se nekateri ljudje v Guštanju smatrajo za tako važne, da mislijo, da se bo svet podrl, če jih ne bo. Odšli so že sicer res važni uradniki (po svojem položaju namreč), odšli so razni nemški strokovnjaki — pa jeklarna še vedno deluje kljub krizi. Mnogo delavcev celo pravi, da bi jeklarna še mnogo bolje uspevala, če bi odšli še nekateri drugi strokovnjaki. Pa se delavci prav nič ne bojijo, da bi se podrl svet. Vemo tudi, da so tudi naši slovenski inženjerji sposobni, celo zelo sposobni. Lahko bi kateri prišel še na važnejše mesto kakor je ono, ki ga zavzema g. H. Za slovenskega inženjerja — pravi podjetje — pa ni denarja. Mi Odbranaši bi pa vedeli za vire denarja za slovenskega inženjerja: Nekaterim premalo zaposlenim je treba znižati masne plače, znane ženske moči, ki itak živijo v izobilju, je treba reducirati, pa bo denar tu. Ta denar bi se našel tudi brez vsega poprejš nasvetovanja, ko bi se nekdo ne bal — kontrole, ki pa jo želijo prav vsi delavci... Tudi dela bi bilo več potem. Tudi od stotisočev škode, ki jih letno lahko povzročijo nestrokovnjaki, bi lahko živel dober strokovnjak. Kot Jugoslovani, ki nam je do brobit naših ljudi, predvsem pa delavcev, obrtnikov in kmetov tu ob meji, zelo pri srcu, prosimo merodajne oblasti, da posvetijo problemu zaposlitve in dela za naše ljudi tu ob meji — več paznje! Zima se bliža! Ni treba, da bi zopet beračili... Poslanci Jugoslovanske Nacionalne Stranke, kje ste? — **Narodni odbranaši.**

Čakovec

Z ozirom na popravek g. Kelemen Bele v »Pohodu« št. 33. od 19. avgusta t. l. se čutimo primorane, da Vam še enkrat javno povemo, da so naše ugotovitve v prvem dopisu, katere vi negirate s popravkom, resnične, kar bomo dokazali pred sodiščem, s katerim nam grozite. Končno pa tudi želimo, da osebno prisostvujete na razpravi ter na merodajnem mestu pokažete, kako znate naš jezik.

Nacionalisti.

ČLANOM »VZAJEMNE POMOČI«, REG. POM. BLAGAJNE V LJUBLJANI

Člani »Vzajemne pomoči« se opozarjajo, da naj ne nasedajo raznim govoricam, ki jih razširjajo neupravičeni ljudje. Člani, ki želijo kakršnihkoli informacij, naj jih zahtevajo osebno ali pismeno v pisarni »Vzajemne pomoči«, reg. pom. blagajne v Ljubljani, Miklošičeva cesta 16/II. Za vse informacije, ki jim jih daje kdorkoli izven pisarne, nova uprava ne prevzema nikake odgovornosti, ker ni nikogar pooblastila, da daje članom kakršnekoli informacije, izvzeti niso tudi bivši zaupniki (agenti).

Nova uprava »Vzajemne pomoči« stremi za tem, da pridejo vsi njene člani na solidni podlagi do svojih pravic. Kakor hitro bodo rešene vse tehnične ovire, prične nova uprava z rednim poslovanjem in bodo člani o tem pravočasno obveščeni.

Zaenkrat razpošiljamo članom oddelka za posmrtnine obvestila o plačilu zaostale članarine, pozneje pa pričneemo članove posamezno obveščati o plačilu posmrtninskih prispevkov, ki bo predvidoma dovoljeno na več mesečnih obrokov, da člani s tem ne bodo preveč obremenjeni.

Vsem onim članom, ki so sklenili zavarovalne pogodbe z »Vzajemno pomočjo« tik pred svoječasno revizijo, izvršeno po kr. banski upravi Dravske banovine v Ljubljani, in vsled ustavitve rednega poslovanja in razpusta blagajne še niso prejeli članskih izkaznic (police), pošljemo iste potem, ko bodo odstranjene vse tehnične zapreke.

Uprava.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1933.

Uspešna kolonizacija Južne Srbije

Takoj po osvobojenju in ujedinjenju je naša država ne samo zaradi ekonomskih in socialnih potreb, temveč tudi zaradi državnih in nacionalnih interesov z vsemi silami pazila na to, da kolonizira gotove pokrajine, pred vsem Južno Srbijo. Sedaj, po desetih letih tega dela, si lahko ogledamo stvarne rezultate teh velikih naporov.

Po podatkih ministrstva poljoprivrede je bilo od početka naseljevanje do 1. januarja leta 1930 parceliranih 289.843 ha zemlje in premerjenih za razdelitev 224.482 ha. Od premerjenega zemljišča je dobilo zemljo 10.625 naseljenjskih dobrovoljskih in optantskih družin ter 9453 družin krajevnih agrarnih interesentov, skupaj torej 19.078 družin na površini 104.363 ha. Na tem zemljišču je bilo zgrajenih 8132 naseljenjskih hiš, in sicer 1734 od strani države in 6398 od strani naseljenčev. Poleg tega je bilo naseljenecem razdeljeno še 32.306 ha zemlje v različne svrhe. Za pašnike 19.804 ha, 217 lastnikom v zameno 4448 ha, 17 uglednim ekonomijam 248 ha, 80 cerkvam 688 ha, 129 šolam 271 ha, 21 vojnim ustanovam 1194 ha, 115 žandarmerijskim postajam 139 ha, 135 privatnim ustanovam 1247 ha in 941 lastnikom po priznanem lastninskem pravu 4268 ha.

Do sedaj je dokončano naseljevanje Kosova in zgrajena naselja so popolnoma stabilizirana. Zemljišče, ki je parcelirano v Metohiji, je razdeljeno, med tem ko je v San-

džaku naseljenih samo nekaj družin, ostalo razpoložljivo agrarno zemljišče pa je razdeljeno krajevnim agrarnim interesentom. Naseljena je tudi okolica Skoplja in Kumanova, ostale manjše površine zemljišča pa se vporablja za podporo krajevnih agrarnih interesentov. V okolici Dojran in Djevdjelije se naseljujejo begunci iz Istre, Trsta in Gorice. Po načrtu ministrstva poljoprivrede se bo naseljevanje nadaljevalo tudi v Podrinju, Drenici in Gnilanski kotlini (Južna Morava). Deloma tudi v drugih krajih, kjer so manjši kompleksni zemljišče za naseljevanje. Vzporedno s tem naseljevanjem se vrši tudi neprestano dodeljevanje zemlje krajevnim agrarnim interesentom in ravno tako tudi urejanje in stabilizacija tistih naselij, kjer ni še popolnoma izvedeno. Nedavno je prešlo v našo državo 67 optantskih družin iz Albanije, ki so se naselile v Metohiji in kjer so dobile zemljo za obdelovanje in hiše za stanovanje.

Ta kolonizacija se vrši še naprej, toda na podlagi dosedanjih rezultatov lahko z gotovostjo trdimo, da je kolonizacija v Južni Srbiji uspeša.

Za nas je jugoslovanstvo gotova stvar; gre nam samo za socialno pravično ter ekonomsko dobro ureditev države

Z obhoda

Koprivnik pri Kočevju

Letni telovadni nastop tukajšnje Sokolske čete, ki bi se imel vršiti dne 6. avgusta t. l., se je vsled nastalih zaprek moral preložiti in se bode vršil ob sodelovanju sosednjih društev dne 27. avgusta t. l. Za nastop se četa pripravlja že precej časa in upamo, da bo dobro uspel. Sokol je v našem kraju edino nacionalno društvo, ki se mora boriti z velikimi ovirami, pred vsem proti nenaklonjenosti tukajšnjega nemškega prebivalstva.

Vsa narodna društva in občinstvo naprošamo, da se te prireditve v čim večjem številu udeležijo, ker bo to obenem tudi manifestacija narodne zavesti tukajšnjih Slovencev, ki živimo popolnoma odrezani od ostalega slovenskega življa, pomešani med tukajšnje Nemce.

Obilna udeležba bo mlado četo opogumila, da pojde kljub preziru neustrašeno in z zadoščenjem novim uspehom nasproti. Zavedni Jugoslovani iz bližnje okolice, na svidenje dne 27. avgusta v naši najlepši gorski izletni točki kočevske Švice. Zdravo!

»VERDAMTE KROINERINC«

Na vsaki javni prireditvi, mišljene so v glavnem gasilske, pogrešamo, slejkoprej, vsaj prav mali znak, toliko poudarjane lojalne državljanosti od strani kočevske manjšine, to je, zadostovala bi vsaj ena državna zastava na prireditvenem prostoru. Do sedaj ni še bilo opaziti take lojalnosti, kljub temu, da tudi Slovenci kaj pridno posejajo take gasilske veselice, ter tako lojalno pomagajo izpričati gasilsko geslo »Na pomoč!«. Slična javna gasilska prireditve se je vršila tudi v nedeljo, dne 13. avgusta v Koprivniku. Dva dni preje se je pa pri dekoraciji gasilnega doma pripetil slučaj, ki zelo karakteristično izpričuje kočevsko lojalnost do državnih barv.

Imena so tukaj postranska stvar, ker gre se samo za dejanje in dejstva. Rečeno, dekleta so zaljšala gasilsko dvorano. Po stopu so bili že prepleteni iz kota v kot beli in modri trakovi, manjkali so samo še rdeči. Neko dekle je hotela odpraviti še ta nedostatek, a njena sovrstnica, videč to, jo je z robato jezo opomnila, da ni potrebna tretja barva. Kljub temu se je pa podala prva, da dokonča res vsaj malo smiselno delo, a ji je slednja zabrusila